

1. UVOD

Razvojem društvenih uslova i poboljšanjem životnog standarda, dijabetes melitus postaje glavni rastući zdravstveni problem u Evropi, problem svih dobi u svim državama, a ugrožava najmanje deset miliona stanovnika Evrope. Vodeći je uzrok sljepoće kod odraslih, radno sposobnih ljudi razvijenog zapadnog svijeta. Tretman inzulinom, omogućio je osobama s dijabetesom dovoljno dug život da razviju hronične komplikacije, uključujući mikroangiopatije kao što su retinopatija, neuropatija i nefropatija.

Dijabetes, odnosno dijabetična retinopatija, vodeći je uzrok novih slučajeva sljepoće kod osoba u dobi od 20 do 74 godine. Pravo na vid je osnovno pravo čovjeka, a svaki slučaj sprečavanja nastajanja sljepoće opravdan je kako iz humanih, tako i iz socio-ekonomskih razloga. Za razvoj i napredovanje dijabetične retinopatije rizični su svi oni faktori koji djeluju i na osnovnu bolest, a to su: dužina trajanja bolesti, loša glikemijska kontrola, povišen krvni pritisak, prisustvo nefropatije, trudnoća, hiperlipidemija, snižen hematokrit, anemija, pušenje, genetski faktori. Značajni su promjenljivi riziko faktori u nastanku i razvoju DR iz razloga što se na njih može uticati modifikovanjem, a neke i ukloniti kao što je pušenje.

Svaki pacijent obolio DM bi trebao biti upoznat od strane zdravstvenih radnika koji su to faktori rizika i načinu uticaja na razvoj DR, razlozima za mjerenje predviđenih laboratorijskih parametara i dinamikom praćenja, provođenju i vremenskom intervalu kontrolnih pregleda oftalmologa, načinu liječenja DR, promjeni životnih navika i stila života. Često se u praksi sreće da su pacijenti „informisani“ po njihovom mišljenju, ali nisu svjesni da kod njih postoji problem; takvi pacijenti ništa ne preduzimaju na modifikaciji promjenljivih riziko faktora. Promjenljivi faktori rizika predstavljaju osnovu prevencije DR na svim nivoima zdravstvene zaštite. Zdravstveni radnici u partnerstvu sa pacijentima i njihovim porodicama, mogli bi usporiti ili bar odložiti na neki period razvoj DR, podizanjem svijesti kod pacijenata, motivacijom pacijenata da dijabetes drže pod kontrolom, mijenjanjem navika i stila života.

Ovim radom smo željeli utvrditi nivo informisanosti pacijenata oboljelih od DM o uticaju faktora rizika u razvoju DR, o identifikaciji prisustva faktora rizika kod pacijenata, načinu liječenja i samosvjesnosti problema.